

VM:n meno- ja rakennekartoitus/ vastaanoton menoihin liittyvä säästö

VM:n meno- ja rakennekartoituksessa esitetään, että maahanmuuton menojen tehostamisen kautta voisi olla saavutettavissa noin 100 milj. euroa/v. säästö. VM:n näkemyksen mukaan tästä 19 milj. euroa pohjautuu vastaanoton vuorokausihinnan alentamiseen ja 82 milj. euroa arvioidaan voitavan säästää vastaanoton piirissä olevien lukumäärän vähentämisestä. Maastapoistamiskuljetuksien ja vapaaehtoisen paluun määrärahan alentaminen lähemmäksi viime vuosien käytön tasoa mahdollistaisi 4 milj. euroa/v. säästön.

Sisäministeriön näkemyksen mukaan vastaanoton vuorokausihinnoissa ei lyhyellä aikajänteellä ole nähtävissä säästöpotentiaalia. Vastaanoton kapasiteetti on juuri kilpailutettu ja uudet toimijat ovat aloittaneet tai aloittamassa kuluvana vuonna toimintansa. Kapasiteetin hallintaa, ml. kapasiteetin sopeuttaminen, tehdään aktiivisesti Maahanmuuttovirastossa. Kapasiteetin suunnittelussa pidemmällä aikavälillä voidaan tarkastella vastaanottokeskusten sijainteja, jolla on jossain määrin vaikutusta vuorokausihintaan.

Kansainvälistä suojelua hakevien määrään ja sitä kautta vastaanoton piirissä olevien lukumäärään ei voida suoraan vaikuttaa kansallisilla päätöksillä. Kansallinen lainsäädäntö, kansainvälinen oikeus ja EU-oikeus edellyttävät, että EU jäsenvaltioiden on käsiteltävä jokaisen kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön minkä tahansa jäsenvaltion alueella tai rajalla tai kauttakulkualueella tekemä kansainvälistä suojelua koskeva hakemus. Vastaavasti hakijalla on oikeus vastaanottopalveluihin sinä aikana, kun hänen kansainvälisen suojelun hakemustaan käsitellään jäsenvaltiossa. Kansainväliseen suojeluun liittyvät kansainväliset sopimukset ja keskeiset perus- ja ihmisoikeusvelvoitteet sekä EU-oikeudelliset velvoitteet on kuvattu yksityiskohtaisesti selvityksessä: [Varautuminen muuttoliikettä hyväksikäyttävään hybrdivaikuttamiseen: Selvitys lainsäädännön muutostarpeista.](#)

Säästöjä on mahdollisuus saavuttaa tehostamalla turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmää sekä paluita ja palautuksia kokonaisuutena:

1. Varmistamalla turvapaikkapäätöksenteko 6 kuukaudessa ja uudistamalla vastaanottolakia mm. vastaanottopalvelujen lyhytaikaisuutta korostamalla
2. Etsimällä keinoja välttää toistuvien uusintahakemusten kierre
3. Aikaistamalla ja systematisoimalla paluuneuvontaa ja laajentamalla avustetun vapaaehtoisen paluun kohderyhmää sekä tehostamalla maastapoistamisen menettelyjä

Säästöt syntyvät turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmän tehokkaasta toiminnasta, jonka edellytyksenä on, että turvapaikkapäätökset tehdään 6 kuukaudessa, jolloin vastaanottojärjestelmässä vietetty aika on mahdollisimman lyhyt. Myönteisten päätöksen saaneet henkilöt siirtyvät kuntiin (kotoutuminen) ja kielteisten päätöksen saaneille tarjotaan vapaaehtoista paluuta tai palautetaan päätöksen tultua täytäntöönpanokelpoiseksi yleensä muutoksenhaun jälkeen.

Hallinto-oikeuksien muutoksenhaun prosesseja kehittämällä ja riittävällä resursoinnilla voitaisiin osaltaan vähentää vastaanottojärjestelmässä vietettyä aikaa ja siten vastaanoton kustannuksia. OM:n hallinnonalalla merkittävä osa hallinto-oikeuksien suullisista käsittelyistä koskee kansainvälistä suojelua (vuonna 2022 yhteensä 1 482). Vuonna 2022 käsittelyaika hallinto-oikeuksissa kansainvälisen suojelun asioissa oli yli 12 kk 36 %:ssa ratkaisuja. Kielteisen päätöksen saaneet ja siitä valittaneet viettävät odotusajan vastaanottojärjestelmässä. Tällä hetkellä muutoksenhaussa on n. 1 600 turvapaikkahakemusta.

Säästöjä saadaan myös välttämällä toistuvien uusintahakemusten kierre. Selvitetään muiden EU-valtioiden ratkaisut uusintahakemusten käsittelyssä ja otetaan käyttöön parhaat käytännöt.

Vastaanottolakia uudistettaessa selvitetään mahdollisuudet rajoittaa tai peruuttaa vastaanottopalvelut uusintahakemusten yhteydessä. Esitetyillä toimenpiteillä uusintahakemusten määrää voitaisiin vähentää vähintään 25 %. Uusintahakemusten määrä oli 964 vuonna 2022 ja arvio kehyskaudelle on 800-1 000 hakemusta / vuosi.

Paluu ja palautustoiminnan osalta keskitytään lisäämään vapaaehtoisen paluun ja palautusten määrää valmistelemalla maastapoistamispaketti, joka sisältää yksityiskohtaiset keinot paluiden tehostamiseksi. Kansallisia maastapoistamismenettelyjä on tarkoitus selkiyttää ja yksinkertaistaa ulkomaalaislain kokonaisuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa ja siten tehostaa maasta poistamista. Tavoitteena on lisätä paluiden ja palautusten määrää merkittävästi hallituskauden aikana.

Vastaanoton menoista (mom. 26.40.21, 26.40.63. sekä 26.40.01 osittain) olisi saavutettavissa n. 10 - 20 % säästö. Prosentuaalista säästöä ei ole laskettu tietyn vuoden talousarvion tasosta, vaan hypoteettisista kustannuksista, joita syntyy muuttamalla seuraavia taustamuuttujia: Laskemalla turvapaikkapäätöksen keskimääräinen käsittelyaika 2022 vuoden 260 vuorokaudesta 180 vuorokauteen ja laskemalla kuntaan sijoittamisen odotusaika 2022 vuoden n. 100 vrk:sta 60 vuorokauteen. Vuoden 2022 muuttujilla (pl. tilapäinen suojelu) tämä tarkoittaisi n. 14,2 milj. euron säästöä, joka olisi noin 16 % vastaanoton kokonaiskustannuksista. Huomioitavaa on, että saman suuruinen prosentuaalinen säästö olisi saavutettavissa huolimatta siitä mikä tosiasiallisesti on Suomeen saapuvien turvapaikanhakijoiden määrä ja mikä on määrärahamomentin mitoitus.

Laskelmaan sisältyy jonkin verran epävarmuutta, eikä siinä ole arvioitu uusintahakemuksiin ja paluiden määriin kohdistuvien muutosten vaikutuksia. Laskelmassa on huomioitu ainoastaan myönteisen päätöksen saavien prosessin nopeutuksen vaikutus, vaikka ensimmäisen päätöksen käsittelyajan nopeutumisella on kuitenkin todennäköisesti myös vaikutus kielteisen päätöksen saavien vastaanoton piirissä vietettyyn kokonaisaikaan. Laskelmassa on myös olettava, että majoitusvuorokauden hinta pysyisi ennallaan. Majoitusvuorokauden hinnasta ei ole olettavissa säästöä. Yllä mainituilla majoitusvuorokauden hintaan vaikuttavilla toimenpiteillä voidaan saavuttaa joidenkin prosenttien säästö, mutta inflaation vaikutus todennäköisesti kumoaa nämä vaikutukset keskipitkällä aikavälillä.

Maastapoistamiskuljetuksien ja vapaaehtoisen paluun määrärahan alentamista (4 M€/v) ei nähdä kestäväenä toimenpiteenä, kun tavoitteena on lisätä paluiden ja palautusten määrää.

Esitettyjen tehostamistoimien toimeenpano edellyttää, että Maahanmuuttovirastolle osoitetaan kestävä rahoitus kehyskaudelle henkilöstöresursseihin ja tietojärjestelmien kehittämiseen. Määräraharive esitettyjen toimenpiteiden osalta on 7 milj. euroa/v. Sisäministeriön lainvalmisteluresurssien osalta määräraharive ulkomaalaislain kokonaisuudistukselle on 0,5 milj. euroa/v (5 htv). Mikäli kansainvälisen suojelun säädösten uusiminen lisätään kokonaisuudistuksen ensimmäiseen vaiheeseen, tarvitaan 0,2 milj. euron (2 htv) lisäpanostus.

Osastopäällikkö Minna Hulkkonen

Johtava asiantuntija Katja Kaukonen